

Naturskyddsföreningen | Bra Miljöval

Biobränslen

Kriterier 2013:1

Bra Miljöval

Bra Miljöval

Naturskyddsföreningens miljömärkning

Naturskyddsföreningen är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening utan vinstintressen. Omsorgen om miljön och människors hälsa är vår drivkraft. Vi har bidragit till att säl, havsörn och pilgrimsfalk inte längre är utrotningshotade i Sverige. Vi värnar om den biologiska mångfalden och arbetar för att stoppa klimatförändringar, försurning, övergödning, spridningen av skadliga kemikalier och mycket annat.

Men det räcker inte att skydda naturen i reservat eller stoppa enskilda förorenare. Den totala miljöbelastningen måste minska. Företag som miljöanpassar sin produktion och sina produkter är mycket viktiga i det arbetet.

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens eget miljömärke och ett av våra verktyg för att driva utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Bra Miljöval ställer höga miljökrav på de produkter och tjänster som får märkas.

Bra Miljöval är en så kallad typ I-märkning. Det vill säga en tredjepartscertifiering som är oberoende i förhållande till inblandade parter. Bra Miljöval är medlem i GEN (Global Ecolabelling Network) som är ett internationellt nätverk av miljömärkarorganisationer. För att säkerställa att Bra Miljöval uppfyller kraven på ett kvalitetssäkrat system har miljömärkningen granskats enligt GENICES (Global Ecolabelling Network's Internationally Coordinated Ecolabelling System).

Tack vare Bra Miljöval har hundratals produkter gjorts om och miljöanpassats. Märkningen har lett till konkreta resultat. Till exempel har Bra Miljöval nästan helt fått bort den miljöskadliga tensiden LAS från svenska tvättmedel. Bra Miljöval Livsmedelsbutik drev fram de första miljömärkta, ej kvicksilverbaserade, knappcellsbatterierna och fick producenter av självspelande vykort att byta till sådana för hela svenska marknaden. Märkningen uppmuntrar också minskad konsumtion t ex genom att märka Second hand-kläder och kläder som är redesignade.

Ett annat exempel är att el märkt med Bra Miljöval har ställt krav på vattenflödet genom vattenkraftverk och därmed gynnat växter och djur i älvsträckorna. Märkningen bidrar också till att det utförs åtgärder för energieffektivisering och för att bygga omlöp för fisk runt vattenkraftverk. Bra Miljöval hjälper också konsumenter att välja de transportslag som har lägst miljöpåverkan. I kriterierna för försäkringar ställer Bra Miljöval bland annat miljökrav på licenstagarnas kapitalförvaltning.

I konsumenternas ögon är märkningen Bra Miljöval en trovärdig signal. För licenstagaren ger märkningen konkurrensfördelar.

I dag finns kriterier för Bra Miljöval för följande varor och tjänster:

- Bil- och småhusförsäkring
- Biobränslen
- Elenergi
- Fjärrkyla
- Godstransporter
- Kemiska produkter
- Livsmedelsbutik
- Papper
- Persontransporter
- Textil
- Värmeenergi

Bra Miljöval

Läs mer om Bra Miljöval och ladda ner kriterier på www.bramiljoval.se

Information in English, see www.bramiljoval.se

På Grön Guide kan man få andra miljötips www.naturskyddsforeningen.se/gron-guide/

För ytterligare information kontakta Naturskyddsföreningen, Norra Allégatan 5, 413 01 Göteborg,

e-post: gbg@naturskyddsforeningen.se

Innehåll

	Förord	4
	Mål	4
	Kriteriernas omfattning	5
	Definitioner	5
1	Generella kriterier	7
2	Kriterier för biobränslen märkta med Bra Miljöval	8
3	Livscykelanalys	10
	Bilaga 1 Miljöfond Bränsle	11

Förord

Bränsle är ett nytt produktområde som kan märkas med Naturskyddsföreningens miljömärkning Bra Miljöval. Märkningen är ett av Naturskyddsföreningens verktyg för att driva utvecklingen mot ett mer hållbart energisystem. I dessa kriterier fastställer Naturskyddsföreningen hur bränsle skall produceras för att kunna märkas med Bra Miljöval.

Insikten om vår påverkan på klimat och biologisk mångfald har lett till att producenter vänt sig till Naturskyddsföreningen och efterfrågat möjligheten att miljömärka olika typer av bränsle. Det miljömärkta bränslet ska kunna vägleda konsumenter till ett val som är bättre för miljön.

Vi ställer krav på att bränslen ska vara hållbart producerade och att askan i förekommande fall ska klara Skogsstyrelsens riktlinjer, samt på vilka kemiska tillsatser som får användas i bränslet, i syfte att minska hälso- och miljöpåverkan. Vidare ställs krav på att bränsle märkt med Bra Miljöval ska åtföljas av en fondavsättning. De fonderade pengarna ska användas till projekt som gynnar biologisk mångfald i skog och mark. Att knyta en konkret miljönytta till en bränslemärkning är helt unikt.

Kriterierna för bränsle märkt med Bra Miljöval har fastställts av Naturskyddsföreningens generalsekreterare. Naturskyddsföreningen vill tacka licenstagare, representanter för myndigheter och branschföreningar, forskare, länsförbund och kretsar vilka har varit till stor hjälp och delat med sig av värdefull kunskap och synpunkter i arbetet med att utveckla kriterierna.

Eva Eiderström

Chef för Bra Miljöval

Mål

- Gynna hållbara bränslen
- Bevara och gynna biologisk mångfald
- Förhindra skadliga effekter på hälsa och miljö
- Verka för ett socialt ansvarsfullt skogs- och jordbruk

Kriteriernas omfattning

Kriterierna gäller från 2013-04-02 tills nästa uppdaterade kriterie träder i kraft, tidigast 2016-04-02.

Alla slags förnybara bränslen kan märkas med Bra Miljöval om produktionen uppfyller fastställda kriterier. I detta dokument ställs krav på hela kedjan från skogsbruk till förädling av produkten.

Bränsle märkt med Bra Miljöval omfattar två delar. Dels kriterier med specifika krav för varje bränsletyp, vilka fastställer vilka bränslen som kan märkas med Bra Miljöval. Dels additionalitetskrav som leder till direkt miljönytta.

För att få en licens att nyttja märket Bra Miljöval för det ansökta bränslet, måste både kriterier och additionalitetskrav vara uppfyllda.

Definitioner

Biobränsle	Bränsle där biomassa är utgångsmaterial. Bränslet kan ha genomgått kemisk eller biologisk process eller omvandling och ha passerat annan användning.
Biogas	Gas som till största delen utgörs av metan och som framställts av biomassa eller av den biologiskt nedbrytbara delen av avfall.
Biomassa	Material med biologiskt ursprung som inte eller endast till liten del omvandlats kemiskt eller biologiskt.
Skogar med högt bevarandevärde	Skogar med högt bevarandevärde är skogar med en eller flera av följande egenskaper: <ul style="list-style-type: none">a) skogsområden som är globalt, regionalt eller nationellt betydelsefulla:<ul style="list-style-type: none">– koncentrationer av biologisk mångfald (t ex endemiska arter, utrotningshotade arter, refugier); och/eller– stora skogar på landskapsnivå, som utgör del av skogsbruksenheten eller i vilka skogsbruksenheten ingår, där livskraftiga populationer av de flesta eller alla naturligt existerande arter förekommer i naturlig utbredning och mängdb) skogsområden som är belägna inom, eller som inom sig hyser sällsynta, hotade eller utrotningshotade ekosystemc) skogsområden som upprätthåller grundläggande naturgivna funktioner i kritiska situationer (t ex skydd för avrinningsområden, erosionskontroll)

d) skogsområden som är av avgörande betydelse för att tillgodose lokalsamhällets grundläggande behov (t ex försörjning, hälsa) och/eller avgörande för lokalsamhällets traditionella kulturella egenart (områden av kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse som fastställts i samverkan med sådana lokalsamhällen).

I Sverige omfattar ”skogar med högt bevarandevärde” bland annat följande:

- skogsområden av riksintresse och/eller etablerat nationellt intresse, med en koncentration av nyckelbiotoper och/eller lokaler för rödlistade arter utanför nyckelbiotoper
- fjällnära skog som är belägen ovanför naturvårdsgränsen (Naturskyddsföreningen 1988, ISBN 91-558-5201-7)
- skyddsskog enligt §15 SVL och skog inom skyddsområden för vattentäkter.

Trädbränsle

Som trädbränsle räknas biobränsle från trädråvara som inte genomgått kemisk process. Trädbränsle omfattar alla biobränslen där träd eller delar av träd är utgångsmaterial, t ex bark, barr, löv, ved samt bränsleråvara från skogs- och trävaruindustrin som spån, flis och från såll. Bränsleråvaran kan ha använts till annat, som till exempel rivnings- och emballagevirke. Bränsle av avfallspapper och returlut räknas inte som trädbränsle.

Definitionen följer svensk standard för fasta biobränslen och torv (SS 187106). Som biomassa räknas material med biologiskt ursprung som inte eller endast till liten del omvandlats kemiskt eller biologiskt.

Grot

Grenar och toppar.

1 Generella kriterier

- 1.1 Utvinning, transport och produktion av produkten ska ske på ett sätt som inte av Naturskyddsföreningen bedöms äventyra möjligheten till ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle.
- 1.2 Icke förnybar energi som ingår i produktens livscykel får uppgå till högst 10 % av produktens energiinnehåll. Här ingår, utöver icke förnybart bränsle, icke förnybar energi som använts till:
- utvinning, transport och förädling av bränsle,
 - processenergi vid anläggning, samt
 - färdigställande av bränslet till färdig produkt (t ex paketering).
- 1.3 Samtliga till biobränslet tillsatta kemiska ämnen och föreningar ska redovisas. De ämnen som inte är officiellt klassificerade ska självklassificeras.
- Tillsatser av kadmium, bly, kvicksilver och krom (inklusive föreningar av dessa) samt organiska halogenföreningar och ftalater är ej tillåtna.
- Utöver detta gäller att tillsatta kemiska ämnen och föreningar samt deras kända nedbrytningsprodukter ej får vara klassificerade med följande riskfraser:
- R40 – Misstänks kunna ge cancer
 - R45 – Kan ge cancer
 - R46 – Kan ge ärftliga genetiska skador
 - R49 – Kan orsaka cancer vid inandning
 - R68 – Möjlig risk för bestående hälsoskador
 - R60 – Kan ge nedsatt fortplantningsförmåga
 - R61 – Kan ge fosterskador
 - R62 – Möjlig risk för nedsatt fortplantningsförmåga
 - R63 – Möjlig risk för fosterskador
 - R64 – Kan skada spädbarn under amningsperioden
- 1.4 I de fall biobränslet är avsett att användas i en industriell förbränningsanläggning ska askan som efterlämnas vid förbränning av produkten, där så är tekniskt möjligt, uppfylla kraven för Skogsstyrelsens rekommendationer för askåterföring beträffande askkvalitet.
- 1.5 Biomassa som ingår i produkten får inte utgöras av genmodifierade organismer (GMO).
- 1.6 Producenten ska där så är möjligt tillämpa ett system för att spåra ursprung för all icke återvunnen biomassa som nyttjas för produktion av den märkta produkten. För allokering godkänns massbalanser. Kunskap om ursprung är dock kopplat till krav om kännedom att biobränslen inte härstammar från illegala avverkningar eller områden med höga naturvärden (se kriterier 2.1 och 2.13)
- 1.7 Producent av biobränsle märkt Bra Miljöval, med en försäljning motsvarande minst 10 GWh/år, ska genomföra en årlig avsättning till en miljöfond motsvarande 500 SEK/GWh energiinnehåll i den sålda miljömärkta produkten. Miljöfondsavsättningen kan nyttjas till projekt som genomförs i licenstagarens egen verksamhet eller avsätts i Naturskyddsföreningens Miljöfond Bränsle, se Bilaga 1 – Miljöfond Bränsle.
- 1.8 Licenstagaren ska ha en miljöpolicy fastställd av företagsledningen, där företaget åtar sig att förbättra sitt miljöarbete. Företaget ska ha utsett en miljöansvarig för verksamheten.

Klassificeringsreglerna för kemiska ämnen förväntas ändras enligt lag år 2015. Kriterierna kommer att konsekvensuppdateras i samband med detta.

Med industriell förbränningsanläggning avses bl a fjärrvärmepannor och andra industriella pannor.

Eventuella GMO-rester från produkter bestående av återvunnet avfall kan godtas. Ett exempel på biobränsle som kan godkännas trots en viss inblandning av GMO är bioolja baserad på återvunnen matavfall där förekomsten av GMO inte kan kontrolleras.

Med icke återvunnen biomassa menas här biobränsle vars huvudråvara inte tidigare utgjort en annan produkt.

2 Kriterier för biobränslen märkta med Bra Miljöval

Biobränslen från skogsbruk

- 2.1 I produkten ingående trädbränslen, inklusive grot, ska ha sitt ursprung i FSC-certifierat skogsbruk eller motsvarande. Förädlade biobränslen som pellets och briketter från icke återvunnen råvara ska ha sitt ursprung i FSC-certifierat skogsbruk eller motsvarande.
- 2.2 Rotmassa får inte ingå i produkten. Barr- och lövmassa får inte systematiskt ingå, utan ska lämnas i skogen.

Motivering till kraven

[2.2] Vid uttag av rot-, barr- och lövmassa försvinner viktiga näringsämnen från skogsmarken. De ska därför lämnas kvar i skogen.

- 2.3 Biomassa från illegal avverkning får inte ingå i produkten.
- 2.4 Biomassa från områden med höga bevarandevärden får inte ingå i produkten.
- 2.5 Undantag för kriterium 2.4 avseende biomassans ursprung i områden med höga bevarandevärden kan ges för fall där biomassan härstammar från naturvårdande skötsel i dessa områden. Undantag ska erhållas skriftligt i förväg och under begränsad tid.
- 2.6 Biomassa från skogsbruk i Sverige får inte härstamma från skogsmark som konverterats från betesmark eller ängs- och hagmark med höga naturvärden (enligt Jordbruksverkets databas TUVVA) efter 2013.

Biobränslen från jordbruk

- 2.7 Jordbruket skall uppfylla ekologiska odlingsprinciper, det vill säga KRAV-certifiering eller motsvarande.
- 2.8 Nyttjas biomassa från jordbruk utanför Europa ska dokumentation kunna uppvisas som styrker att sociala och landrättighetsfrågor har beaktats på ett ansvarsfullt sätt. Detta inkluderar att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar och regleringar, att ägande- och nyttjanderätter till marken är långsiktigt säkerställda samt klart definierade och dokumenterade. Vidare att urbefolkningars rättigheter har respekterats. Produktionen ska vidare ha en förankring i samhället och respektera arbetarnas rättigheter. Detta följer principer 1–4 i FSC.

FSC-certifiering innebär att skogsbruket förbinder sig att ta ekologiska, ekonomiska och sociala ansvar genom de krav som ställs av Forest Stewardship Council, FSC. Kontroller utförs årligen. FSC-certifiering av mindre skogsentreprenörer underlättas av möjligheten att gruppansluta sig till en FSC-certifiering vilket innebär låga krav på administration och låg kostnad.

Med biobränsle av icke återvunnen råvara menas här biobränsle vars huvudråvara inte tidigare utgjort en annan produkt.

Biobränslen från planteringar, trädgårdsodling och plantager

- 2.9 Biobränslen från planteringar och trädgårdsodling, såsom flytande vegetabiliska oljor, ska vara framtagna på ett sådant sätt att det inte medför ökad jorderosion eller har negativ påverkan avseende lokal ekologisk, ekonomisk, och social hållbar utveckling.
- 2.10 Flytande biobränslen insamlade från plantager och odlingar kan ingå som godkänt bränsle i produkten förutsatt att de uppfyller ”Lag om hållbarhets-kriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen” (SFS 2010:598), (Förordning 2011:1088).
- 2.11 I förädlingen av ett biobränsle, vegetabilisk olja eller liknande uppstår biprodukter och överblivet material (residues). Biprodukter och överblivet material (residues) som uppstår i förädlingskedjans steg ska betraktas som bioolja från plantager eller odlingar.
- 2.12 Primär palmolja godkänns inte.

Biobränslen från industri

- 2.13 Icke förädlade biprodukter från industri kan ingå i produkten förutsatt att det har sitt ursprung i FSC-certifierat skogsbruk eller motsvarande. Biprodukterna ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin.
- 2.14 Rena biprodukter från industri kan ingå i produkten. Biprodukterna ska kunna spåras tillbaka till den aktuella industrin
- 2.15 Biprodukter från pappers- och pappersmassatillverkning kan ingå i produkten under förutsättning att biomasseinnehållet överstiger 80 %.
- 2.16 Biooljor insamlade från industri kan ingå i produkten, förutsatt att de uppfyller ”Lag om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen” (SFS 2010:598), (Förordning 2011:1088).

Exempel på icke förädlade biprodukter från industri är spån, flis Et bark från t ex sågverk.

Exempel på rena biprodukter från industri är spill från möbeltillverkning.

Exempel på bioprodukter från pappers- och pappersmassa-tillverkning är svartlut, tallolja och fiberslam.

Biooljan skall inte innehålla biprodukter, såsom PFAD (palm fatty acid distillate) vilka härstammar från destilleringsprocesser vid palmoljetillverkning.

Biprodukter från tillverkning av primära produkter där palmolja ingår, till exempel i livsmedelsindustrin, skall i första hand återanvändas i ytterligare processer och i andra hand användas för energiproduktion.

Biobränslen från avfall

- 2.17 Sorterat avfall kan ingå i produkten under förutsättning att askan kan återföras till skogsmark enligt Skogsstyrelsens riktlinjer för askåterföring beträffande askkvalitet.
- 2.18 För att säkerställa askkvaliteten ska avfallet vara väl sorterat, det vill säga fritt från bland annat metall, samt får inte vara målat eller kemiskt behandlat.

Gasformiga bränslen

- 2.19 Biogas insamlad från gödselanläggning kan ingå i produkten.
- 2.20 Biogas från rötning av avfall kan ingå i produkten.
- 2.21 Biogas från avloppsslam kan ingå i produkten.
- 2.22 Biogas från energigrödor kan ingå i produkten, förutsatt att substratet uppfyller kriterierna beträffande aktuellt område.
- 2.23 Gas från förgasningsprocesser kan ingå i produkten, förutsatt att substratet uppfyller kriterierna beträffande aktuellt område.

Med substrat avses den biomassa biogasen härstammar ur.

3 Livscykelanalys

- 3.1 Licenstagaren ska, om Naturskyddsföreningen anser att så är nödvändigt, beräkna typiska utsläpp av koldioxidekvivalenter kopplade till ingående biomassa. En grundläggande livscykelanalys görs i punkt 1.2. Naturskyddsföreningen kommer i god tid meddela om kompletterande livscykelanalys kommer att krävas. För gasformiga bränslen ska läckage av metan inräknas i livscykelanalysen som växthusgaspåverkan.

Bilaga 1 Miljöfond Bränsle

Företag som levererar Bränsle märkt Bra Miljöval där produktens energivolymer uppgår till över 10 GWh ska avsätta medel motsvarande 500 SEK/GWh för miljöförbättrande åtgärder i en egen fond eller i en fond som Naturskyddsföreningen disponerar. De medel som ska avsättas kan antingen avsättas på ett eget konto eller i Naturskyddsföreningens centrala fond. Om medel avsätts till eget konto ska dessa medel hållas åtskilda från andra investeringsmedel inom företaget. Fondens medel kan dock utgöra delfinansiering i ett större projekt. I detta fall ska det vara tydligt vilka delar av projektet som finansieras av fonden.

Miljöfondens medel ska främst användas för att förbättra för den biologiska mångfalden i skog och mark. Företag som ansöker om märkning med Bra Miljöval ska redovisa vilka åtgärder de vill genomföra. Åtgärderna behöver inte ske i områden som är specifikt kopplade till den miljömärkta produkten, med undantag av bränsle som härstammar från länder utanför Europa. I dessa undantag bör fondavsättningen kopplas till det landområde eller miljöproblem som är relevant för det miljömärkta bränslet. Arbetet ska påbörjas senast 6 månader efter att företaget fått sin licens. Resultatet ska redovisas vid revision och slutredovisas när åtgärden har genomförts.

Krav på projekt som kan finansieras genom Miljöfonden

- Åtgärder ska syfta till att förbättra för den biologiska mångfalden i skog.
- Åtgärden får inte vara påkallad av lagstiftning eller gällande tillstånd.
- Projektägaren måste kunna visa på miljönyttan av åtgärden.
- Åtgärden ska dokumenteras och kunna fungera som gott exempel.
- Projektägaren måste kunna ta emot studiebesök och lämna ut relevanta uppgifter till intresserade.

Godkända projekt som kan finansieras genom Miljöfonden

- Åtgärder som leder till att öka eller förstärka den biologiska mångfalden i skogen.
- Åtgärder som leder till att bevara eller återskapa specifikt skyddsvärda skogsområden.
- Projekt som syftar till att bevara eller gynna rödlistade arter som hotas eller tar skada i samband med skogsavverkning eller biobränsleuttag.
- Finansiering av tillämpad forskning som leder till ökad kunskap om hur skogsavverkning och uttag av biobränsle kan minska sin påverkan på miljön.
- Finansiering av tillämpad forskning som gynnar specifikt rödlistade arter som bedöms hotas av skogsavverkningen.
- Naturinventeringar som syftar till att ta fram åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden i skogen.

Andra åtgärder kan godkännas efter särskild prövning av Naturskyddsföreningen. Listan uppdateras regelbundet.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen. Box 4625, 11691 Stockholm.
Tel 08-702 65 00. info@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Föreningen har ca 192 000 medlemmar och finns i lokalföreningar och länsförbund över hela landet.

Vi står bakom världens tuffaste miljömärkning
Bra Miljöval.

www.naturskyddsforeningen.se

Bra Miljöval